

Flere barn bor med far – mot et vendepunkt?

Vel 33 000 barn bor nå med far – noen med stemor, og ikke med mor. Det er langt flere enn i 2000. Tallet er fremdeles beskjedent, men representerer en kraftig økning. Med dette har barn som bor med far oversteget nivået for 1989. Står vi overfor en ny utvikling? Kan det mulige vendepunktet knyttes til nye permisjonsordningene med fedrekvote og lettere adgang til felles foreldreansvar for samboerfedre?

An-Magritt Jensen

I 1989 levde 12,3 prosent av barn som bodde med én forelder, med far. I 2002 gjelder det 13 prosent. Mellom disse tidspunktene har det vært en betydelig nedgang, før denne utviklingen ble snudd – i 1997. Hvorfor kom det overhodet en nedgang og hvorfor ble utviklingen snudd?

Det er stor enighet om at fedre prioriterer omsorg for barn høyere nå enn for en generasjon tilbake. Dette gjenspeiles for eksempel i fedrepermisjoner, som ble en stor suksesse (Brandth og Kvande 2003). Fra omtrent 1980-årene ble faderskapet viet økende oppmerksomhet i massemedia, forskning og familiepolitikk. Fedre viste i praksis at de engasjerte seg i det nye faderskapet. Nåtidens fedre bruker mer tid til omsorg for barn, enn deres egne fedre gjorde rundt 1970 (Kitterød 2002). Mens det tradisjonelt har vært en beskjeden andel barn som blir boende med far etter et brudd, var det rimelig å tro at det aktive faderskapet ville føre til en økning i denne andelen. Fra 1989 til og med 1997 viste tallene imidlertid det motsatte. Færre barn bodde med far. Etter 1997 stoppet nedgangen. For følgende år, og særlig for 2002, har det vært en markant økning i både antall og andel barn som bor med far.

Nedgangen var uventet, ikke minst fordi den fant sted i en periode med stor oppmerksomhet om "den nye far". I en tidligere artikkel i Samfunnsspeilet¹ ble stabiliteten i moderskap fram til 2000 diskutert (Jensen 2001). Utviklingen var forbausende fordi vaksomhet både i forskning og media peker mot et mer aktivt faderskap. I 2002 er nedgangen snudd. Ser vi en utvikling mot et mer likedelt foreldreskap også etter brudd?

For å komme på spor av hvilke muligheter vi står overfor skal vi beskrive utviklingen, diskutere hvilke barn – antall, andel, alder og antall søsken – som ikke bor med to foreldre, og peke på noen endringer i familiepolitikken som kan ha hatt en betydning for vendepunktet.

Flere bor bare med mor eller far

Perioden fra 1989 til 2002 er preget av en sterk økning i antall barn som ikke bor med begge foreldre – fra vel 168 000 til vel 255 000. I hele perioden har dette nesten vært ensbetydende med at barn ble boende med mor. Antall barn som bor med mor – og ikke med far – økte med nesten 75 000 i løpet av perioden.

Tabell 1 viser at omtrent hvert fjerde barn i Norge (av vel 1 million barn 0-17 år) nå ikke bor med begge foreldre. Det er disse vel 255 000 barna artikkelen handler om. For 2002 alene er det nesten 20 000 flere barn som ikke bor med to foreldre, i forhold til 2000.

An-Magritt Jensen er professor i sosiologi ved Institutt for sosiologi og statsvitenskap, NTNU (anmagritt.jensen@SVT.NTNU.NO).

Der barn ikke bor med to foreldre, viser tabellen at de aller fleste bor med mor (vel 222 000 barn), enten alene (vel 177 000 barn) eller med mor og stefar (nesten 45 000 barn). Men tabellen viser også en ganske klar økning i antall barn som bor med far. Dette er nytt.

Det er bare i gruppen barn som bor alene med far, vi finner en bølgedal fra 1989, etterfulgt av oppgang etter 1997. For barn som bor med far og stemor har det vært en jevn, men svak, økning i hele perioden. Nesten 28 000 barn bodde med far alene i 2002. Det er 7 000 flere enn i 2000. Omtrent 33 000 barn bor følgelig med far (og noen med stemor), og ikke med mor. De første tegn på at nedgangen er snudd kom i 1999, men det store skrittet er tatt mellom 2000 til 2002. Tabell 2 viser at endringen ikke bare er i antall, men også i andel barn som bor med far.

Figur 1 viser utviklingen for alle barn som ikke bor med mor, etter hvorvidt de bor med far alene eller med stemor. Figuren viser at det var antall barn som bodde med far alene som sank mellom 1993 og 1997.

Svært få barn bor med far og stemor, men for denne gruppen finner vi ikke tilsvarende bølgedal. Er det forskjell mellom barn som bor med far og de som bor med mor? Barnestatistikken gir mulighet for å følge søskentall og barnets alder.

Fars barn har færre søsken

De fleste småbarn som ikke bor med begge foreldre, er enebarn. Figur 2 viser fordeling av enebarn blant barn som bor henholdsvis med mor og far.

Svært få barn har foreldre som flytter fra hverandre mens de er helt små, og blant disse er det liten forskjell. Godt og vel 60 prosent er enebarn til omtrent treårsalderen. Fra denne alderen har de som bor med mor langt større sannsynlighet for å ha søsken enn dem som bor med far. Fra omtrent syvårsalderen, er 40 prosent av de barna som bor med far, enebarn, mens andelen enebarn som bor med mor er mellom 20 og 30 prosent. Barn som bor med far har i gjennomsnitt færre søsken enn barn som bor med mor.

Om barnestatistikken

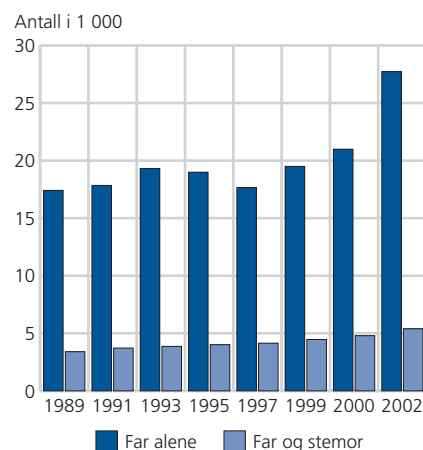
Barnestatistikken ble første gang publisert i 1989. Populasjonen for barnestatistikken er personer 0-17 år registrert bosatt i Norge per 1. januar registeråret, med noen unntak: Barnestatistikken omfatter bare *hjemmeboende barn 0-17 år*. Personer 0-17 år som har giftet seg, som har fått egne barn eller som er registrert flyttet hjemmefra, er ikke med i statistikken. Mor/stefar og far/stemor kan være partnere, gifte eller samboende (med minst ett felles barn). Andre omfatter barn som bor alene sammen med søsken eller sammen med bare stemor/stefar. Det kan også være barnehjemsbarn eller adoptivbarn der adopsjonen ennå ikke er formelt i orden. Samboere er en underregistrert gruppe. Barnestatistikken, som baserer seg på data fra Det sentrale folkeregister (DSF), fanger kun opp samboerpar som har minst ett barn felles og som er registrert på samme adresse. Hvis mor eller far har fått ny partner, men ikke har giftet seg eller fått barn med denne, vil ikke dette vises i statistikken; barna telles da som om de bor med bare mor eller far. Tall for barn som bor med mor og for barn som bor med far, er derfor noe usikre. Tallene i kategorien "andre" er lavere enn tidligere fra og med 1. januar 1999. Dette skyldes at DSFs rutiner angående barn og opphør av separasjon, er blitt bedre. Det skal leveres egen melding for hvert barn ved opphør av separasjon, slik at barnet får tilbake riktig familienummer. Tidligere er ikke dette gjort (i det minste ikke gjennomgående), slik at barna ble stående uten en forelder med samme familienummer, og dermed falt inn under kategorien "andre".

Tabell 1. Barn som bor med én forelder. 1989-2002

	Alle	Mor alene	Mor og stefar	Far alene	Far og stemor
1989	168 593	121 981	25 802	17 411	3 399
1991	180 158	132 492	26 106	17 843	3 717
1993	194 822	144 625	27 022	19 312	3 863
1995	206 889	153 580	30 309	18 992	4 008
1997	215 759	159 116	34 842	17 660	4 141
1999	228 021	165 027	39 040	19 494	4 460
2000	236 285	169 266	41 239	20 990	4 790
2002	255 361	177 528	44 716	27 724	5 393

Kilde: Barnestatistikk, Statistisk sentralbyrå de enkelte år.

Figur 1. Barn som bor alene med far, og barn som bor med far og stemor. 1989-2002

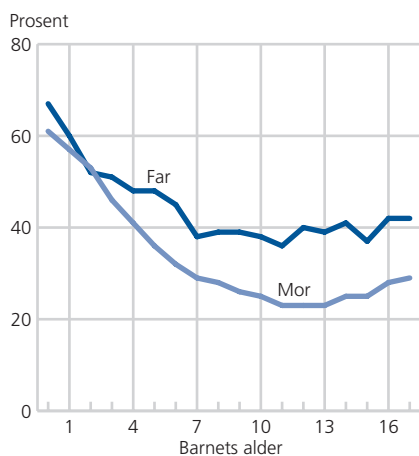
Kilde: Barnestatistikk, bearbejdede data.

Tabell 2. Andel barn som bor med far (alene eller med stemor) av alle barn som ikke bor med begge foreldre

Barn som bor med far	
1989	12,3
1991	12,0
1993	11,9
1995	11,1
1997	10,1
1999	10,5
2000	10,9
2002	13,0

Kilde: Barnestatistikk, Statistisk sentralbyrå de enkelte år.

Figur 2. Andel enebarn blant barn som bor alene med mor eller far. 2002

Kilde: Barnestatistikk, bearbejdede data.

Fars barn er oftere tenåringer

Barnets alder har stor betydning for hvilken forelder de bor med.

Det er særlig de små barna som blir boende med mor. Under 3 prosent av de helt små barna som ikke bor med begge foreldre, bor alene med far. Jo eldre barna er, desto større er sannsynligheten for at de bor med far. Vel 32 prosent av 17-åringer i Norge bor ikke med begge foreldre. Blant disse bor 22 prosent med far.

Når det fant sted en nedgang i andel barn som bor med far, kan dette dermed skyldes at det skjedde en økning i foreldrebrudd blant de helt små barna. Dersom foreldre fordeler barna etter faste mønstre i henhold til barnets alder, er det normer i forhold til hvem små og store barn bor med, som ligger bak nedgangen i barn som bor med fedre. Dermed kan nedgangen skyldes en indirekte sammenheng med barnets alder. Figur 4 viser endringer i andel barn som bor med far, etter barnets alder.

Langt de fleste barn som bor med far alene, er tenåringer (13-17 år). Det gjelder omtrent hver femte tenåring (2002), mens færre enn hver tiende av de små barna (0-6 år) bor med far. Sett under ett finner vi at andel barn 0-17 år som bor med far er betydelig lavere i 1997 enn i 1989. Etter 1997 har det vært en tydelig oppgang, med et markant hopp fra 2000 til 2002. Det er blant de helt små barna vi finner den største nedgangen etter 1989, men også den sterkeste oppgangen etter 1997.

Som svar på hvilke barn som bor med far, kan vi ifølge Barnestatistikken peke på følgende trekk: De bor oftest med far alene, de er enebarn og de er ofte tenåringer. For å forstå de endringer som har funnet sted etter 1997, er det imidlertid blant de små barna vi skal lete. Et spørsmål blir da om det har funnet sted noen endringer som har særlig betydning for små barn? Før vi kommer inn på noen muligheter, skal vi se på noen forhold som kunne forklare nedgangen forut for 1997.

Den nærværende far

Nedgangen i andel barn som bodde med far fram til 1997, er omtalt i flere publikasjoner og tolket som en konsekvens av samboerskap (se for eksempel Jensen 1999). Spørreundersøkelser om barns familier (i 1988 og 1996) har vist at barn i samboerskap også har en langt større sannsynlighet for å være enebarn enn barn som er født i ekteskap (Jensen og Clausen 2003). SSBs barnestatistikk viser ikke tall for brudd blant samboerforeldre, men flere indikasjoner peker i samme retning. Når barnestatistikken viser at flere barn som bor med fedre er enebarn enn dem som bor med mødre, kan dette bety at antall barn har betydning for hvordan foreldre fordeler barna. Men det kan også være en indikasjon på samboerskap. Enebarn vil per definisjon være førstebarn, og det er særlig det første barnet som har stor sannsynlighet for å være født i samboerskap. Mens omtrent 50 prosent av alle barn nå fødes utenfor ekteskap, gjelder det samme 60 prosent av alle førstefødte. De aller fleste av disse er født i samboerskap.

Fedre som hadde brudd med barnets mor, hadde to viktige hindringer mot å bli boende med barnet. Den ene var at moren oftere hadde det juridiske foreldreansvaret alene, og det andre var barnets alder ved bruddet. Inntil 1998 fikk samboende mødre automatisk foreldreansvar alene ved barnets fødsel, fordi de i juridisk forstand var ugifte. Analyser av forskjeller for barn

født i ekteskap og samboerskap viste ikke bare en langt større risiko for foreldrebrudd i siste gruppe, men også at disse bruddene kom tidligere i barnets liv (Jensen og Clausen 1997a). Gitt sterke normer om at særlig de små barna blir boende med mor, kan man derved forvente en nedgang i andel barn som bor med far alene. Nedgangen følger av at samboerskap brytes oftere enn ekteskap, og gjelder særlig for helt små barn. Nedgangen i andel barn som bodde med far kan dermed ha sammenheng med at barnet ofte var i småbarnsalder og at mor hadde foreldreansvar alene.

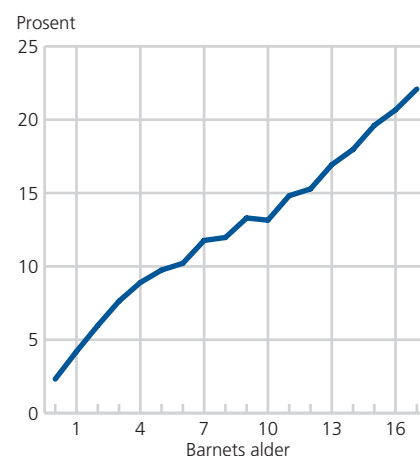
Viktige politiske endringer

To endringer på det familiepolitiske området kan ha hatt betydning for at utviklingen ble vendt: foreldreansvar og fedres omsorgspermisjoner. Per 1. januar 1998 ble prosedyren for å få delt foreldreansvar, også for samboerfedre, forenklet. Fram til dette tidspunktet kunne samboende foreldre henvende seg til myndighetene og be om felles foreldreansvar, men kun en liten andel av foreldrene gjorde dette. Det kan være mange grunner til at dette ikke ble gjort, men en god antakelse kan være at nybakte foreldre ikke tenkte på brudd når barnet ble født. Det var først når uoverensstemmelser dukket opp at dette spørsmålet ble aktualisert, men da var det for sent. Fedre kunne reise sak om å få felles foreldreansvar etter brudd, men i den tiden dette ville ta, ble barnet boende med mor. I neste omgang kunne stabilitet – som ville bety at barnet fortsatte å bo hos mor – bli tillagt vekt om saken ble brakt til domstol. Imidlertid viste det seg at svært få samboerfedre, og langt færre enn gifte, reiste spørsmål om barnefordeling for en offentlig instans. Kanskje mente noen at "slaget var tapt" på forhånd? Kanskje var det heller ikke en tanke som lå fedre nær, at de skulle ha enansvar for helt små barn?

Endringen i 1998 innebar at nybakte foreldre underskrev et skjema ved barnets fødsel, der de ikke bare erklærte faderskapet, men også – og på samme skjema – bestemte hvorvidt de skulle ha felles foreldreansvar. Det er rimelig å tro at mange samboerforeldre har valgt dette. Om det er riktig, betyr det også at fedre har en annen stilling dersom det kommer et brudd med barnets mor. Det er ikke lenger noen juridiske hindringer som påvirker valget av hvilken forelder barnet skal bo med. Foreldreansvar kan være en kritisk faktor for å forstå den nedgangen som fant sted i andel barn som bodde med far etter 1989, nettopp fordi dette var en periode med sterk økning i samboerskap.

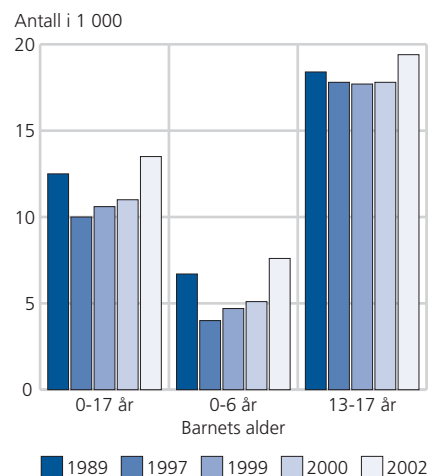
I samme periode var det store endringer i fedres adgang til permisjoner i forbindelse med barns fødsel. Dermed er det grunn til å tro at også normer i forhold til hvem helt små barn skal bo med, er påvirket. I 1993 ble fedrekvoten innført, og fire uker av den samlede fødselspermisjonen ble forbeholdt fedre. Fedrekvoten kom i tillegg til pappapermisjonen, som var innført i 1977. Til sammen innebar dette at fedre kunne være hjemme med helt små barn i seks uker. Fedrekvoten var en umiddelbar suksess. Mens kun 4 prosent av fedre i 1993 – altså forut for denne endringen – tok permisjon i forbindelse med et barns fødsel, var andelen økt til 85 prosent i 1998 og har siden holdt seg på dette nivået. Et flertall, og etter hvert den absolutte majoritet, av fedre har dermed tatt del i omsorg for de helt små barna blant dem som hadde rett til fedrekvote (det gjaldt 72 prosent). Omtrent halvparten av disse har vært alene om omsorgen i lengre tid, mens barnets mor har vendt tilbake til jobben (Brandth og Kvande 2003).

Figur 3. Andelen av enslige foreldre som er enslige fedre, etter barnets alder

Kilde: Barnestatistikk, bearbejdet data.

Figur 4. Andel barn som bor med far av alle som bor med én voksen

Kilde: Barnestatistikk, bearbejdet data.

To hindringer for at fedre skulle bo med små barn, ble gjort mindre i siste halvdel av 1990-årene. Den ene gjaldt samboerfedre spesielt, den andre gjaldt fedre generelt. For det første var samboerfedres juridiske foreldre-rettigheter styrket. For det andre var fedres praktiske omsorgserfaring med helt små barn styrket. En tredje faktor skal ikke glemmes. Begge endringer fant sted i en periode med stor oppmerksomhet rundt fordeling av barn, og særlig fedres svake stilling. De familiepolitiske endringene ryddet bort noen praktiske hindringer, og de kulturelle diskusjoner omkring faderskap kan ha øket fedres bevissthet generelt.

Det er samtidig rimelig at det kom til å ta noen år før disse endringene kunne spores i statistikken. Da endringen om foreldreansvar ble innført i 1998, omfattet denne barn som fødes fra dette året. Svært få av disse har foreldre som flytter fra hverandre samme år. Det er først når foreldre til barn født i 1998 flytter fra hverandre, at vi kan spore noen mulige virkninger. I 2002 var disse barna blitt fire år gamle. Et stort flertall av alle barn født etter 1998 har fedre som har tatt permisjon i forbindelse med barnets fødsel. De fleste som bruker sin fedrekvote, begrunner dette med at de selv ønsker å bli kjent med barnet sitt. Pappapermisjoner er blitt en viktig måte å bekrefte faderskap på (Brandth og Kvande 2003). Fedrene kan, og mange vil. Kanskje er det dette vi nå ser spor av når andel barn som bor med far har økt så klart de siste årene?

Den fraværende far

I et tidligere arbeid ble det gjort noen beregninger av sannsynligheten for at barn, født i 1992, skulle bo med to foreldre gjennom hele barndommen (Jensen og Clausen 1997b). Andel barn med foreldrebrudd fra fireårsalder (i 1996) til 16-årsalder (i 2008) ble framskrevet. Ved hjelp av barnestatistikken kan vi sammenligne disse beregningene med utviklingen for tiden etter 1996, til denne årgangen barn er 10 år. Figur 5 tar utgangspunkt i 1993, da barn født i 1992 var ett år gamle, og følger årgangen til 2002.

Ved ettårsalder levde omtrent 85 prosent av barn født i 1992 med begge foreldre, mens nesten alle dem som ikke gjorde dette, levde med mor.

Barnestatistikken viser et langt høyere tall for barn som ikke bor med begge foreldre fra fødsel, enn det som kom fram i de to spørreundersøkelsene *Barns Familier 1988* og *1996*, som viste at omtrent 95 prosent av alle barn fødes i en familie med to foreldre. Hele økningen i fødsler utenfor ekteskap kunne ifølge disse undersøkelsene forklares med samboerskap (Jensen og Clausen 1997a). Selv om det kan være ulike tall med hensyn til hvilke familier barna fødes inn i, blir tallene fra de to kildene (offentlig statistikk og spørreundersøkelsen *Barns Familier*) relativt like ettersom barna blir eldre. Barnestatistikken viser at 30 prosent av barn født i 1992 ikke bor med to foreldre ved 10-årsalder, mens beregninger fra *Barns Familier 1996* viste at dette ville gjelde 40 prosent ved 16-årsalder. Mye tyder på at dette var et realistisk anslag. Vi konkluderte med at dette i hovedsak ville bety at barn ble skilt fra sin far. Fram til 10-årsalder har dette også vært en riktig antakelse, bare 5 prosent av barna bor

med far. Når fedre og barn ikke bor sammen, opprettholdes kontakt gjennom samværsordninger. Det er svært sjelden at kontakt mellom barn og fedre brytes, selv om det også har vist seg å være en betydelig andel som ikke har hatt samvær en gitt måned (Jensen og Clausen 1997b).

Dagens tiåringer er født forut for de to familiepolitiske endringene som er beskrevet i denne artikkelen. Figur 5 viser at det ikke er tegn til revolusjon i forhold til hvilken forelder disse barna bor med. Barna bor i overveldende grad med mor. Det betyr at for barn født i begynnelsen av 1990-årene, er mønsteret fortsatt den fraværende far – forstått som en økning i andel barn som ikke bor sammen med far til daglig.

Imidlertid kan den seneste utviklingen innebære en endring. Dette kan både skyldes at barn kan flytte til far som tenåring etter å ha bodd med mor i småbarnsalderen, eller at de barna som får foreldrebrudd som tenåringer med større sannsynlighet flytter direkte sammen med far. For barn født i siste halvdel av 1990-årene kan innslaget av barn som bor med fedre bli betraktelig økt. Fedre har økt sitt nærvær med barn både ved at de – sammenlignet med 1970-tallet – bruker mer tid sammen med dem mens de bor sammen, og nå ved at vi finner en økning i andel fedre som har daglig omsorg for barn etter brudd. Hva er det samlede resultatet? Kan økningen i barn som bor med far etter brudd, på noen måte "kompensere" for økningen i barn som opplever brudd? Vil det endelige resultatet likevel ikke være at flere barn bor med mor, og færre med far?

Nærvær eller fravær?

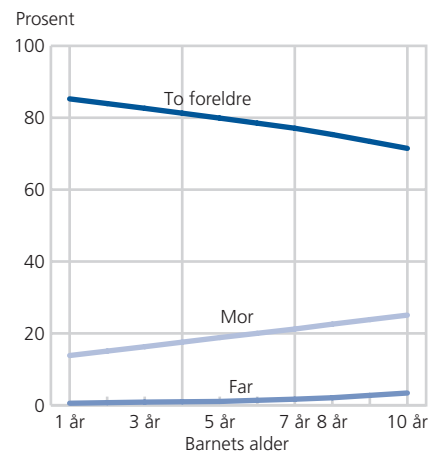
De seneste års økning i antall barn som bor med far er bemerkelsesverdig. Imidlertid rokker den lite ved hovedmønsteret – at barn bor med mor. I 2002 levde 255 000 barn ikke med begge foreldre. Av disse levde 222 000 med mor.

Sett i forhold til hvem barn bor med, er andel barn som bor med mor høy og stabil, 97 prosent av alle barn – uavhengig av familietype – mens i underkant av 3 prosent bor med far alene. Mønsteret er fortsatt svært stabilt. Totalt sett er det fortsatt en nedgang i andel barn som bor med far, fordi det er en overveldende sannsynlighet for at foreldrebrudd betyr at far og barn ikke lenger bor sammen. Utviklingen de aller siste årene gir imidlertid et interessant perspektiv. Er det mulig at man på lang sikt er i ferd med å få en mer likelig fordeling av barn mellom mødre og fedre etter brudd? Kan man ane en utvikling der mødre vil erstatte fedre som den fraværende forelder? Hva vil en slik utvikling bety for barns oppvekst?

Hvordan er det å bo hos far?

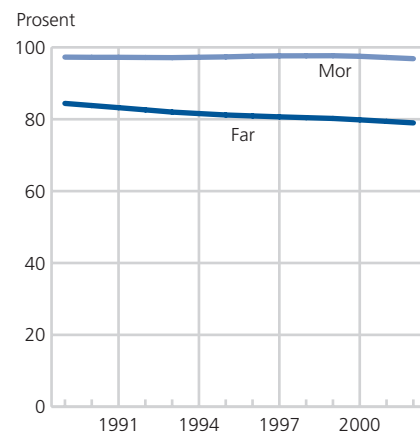
Det er to grupper av fedre som bor med barn: De som også bor med barnets mor, og de som bor med barn uten å bo med barnets mor. Fedre som bor med barn og barnets mor er størst, men minker. Fedre som bor med barn og ikke med barnets mor, er minst, men øker. Er det forskjell i levekår blant barn som bor alene med mor, og dem som bor alene med far? Nygaard Christoffersen (1996) undersøkte levekår blant danske småbarn (tre til fem år) som ikke bodde med to foreldre. Han fant at de som bodde med far hadde bedre økonomiske vilkår og dermed også mindre press i sin daglige

Figur 5. Barn født 1992 – etter om de bor med to foreldre, eller med mor eller med far (inkludert steforeldre) ved alderen 1 til 10 år

Kilde: Barnestatistikk, bearbejdede data.

Figur 6. Alle barn, etter om de levde med mor eller far (uavhengig av familietype). 1989-2002

Kilde: Barnestatistikk, bearbejdede data.

1. Av første samliv til kohortene 1935-1944, 1945-1954, 1955-1964 og 1965-1974 var henholdsvis 14, 38, 74 og 84 prosent samboerskap.

Referanser

Brandth, Berit og Elin Kvannd (2003): *Fleksible fedre*, Oslo: Universitetsforlaget.

Jensen, An-Magritt og Sten-Erik Clausen (1997a): *Barns familier. Samboerskap og foreldrebrudd etter 1970*, Rapport nr. 21, Oslo: NIBR.

Jensen, An-Magritt og Sten-Erik Clausen (1997b): *Samvær og fravær. Foreldres kontakt med barn de ikke bor sammen med*, Notat nr. 103, Oslo: NIBR.

Jensen An-Magritt og Sten-Erik Clausen (2003): *Children and Family Dissolution in Norway. The impact of consensual unions. Childhood*, Vol. 10: 65-81.

Jensen, An-Magritt (1999): "Barn og samboerskap: et utforsket minefelt?" *Tidsskrift for velferdsforskning*, Årg. 2, nr. 2: 116-125.

Jensen, An-Magritt (2001): "Barn bor med far når far bor med mor", *Samfunnspeilet*, 3, 2001, Statistisk sentralbyrå: 38-42.

Kitterød, Ragni Hege (2002): "Store endringer i småbarnsforeldres dagligliv", *Samfunnspeilet* 4-5, 2002, Statistisk sentralbyrå: 14-22.

Nygaard Christoffersen, Mogens (1996): *Opvækt hos fædre – en sammenligning af 3-5 årige børns opvækt hos fædre og mødre*, København: Socialforskningsinstituttet 96:23.

situasjon. De hadde mer kontakt med familien på begge sider. Men en viktig grunn til at fedre hadde omsorg for helt små barn, var at mange av disse mødrene var ute av stand til å ta seg av barnet (på grunn av psykisk eller fysisk sykdom, eller at de var døde). Det var dermed mindre konflikter rundt fordeling av barn, noe som også ga seg utslag i barns kontakt med sine mødres foreldre. De bedre levekårene blant barn som bodde med far var dels en avspeiling av at dette var barn i en spesiell situasjon.

Samværsundersøkelsen 1996 (Jensen og Clausen 1997b) diskuterte også positive sider ved livet for barn som bodde med far. Gruppene av fedre med barn, og mødre uten barn, var svært små i denne undersøkelsen, og resultatene må brukes med forsiktighet. Barn som bodde med far var oftere enebarn, betydelig eldre, og hadde en forelder med langt høyere inntekt enn barn som bodde alene med mor. Det var stor grad av kontakt og samvær med begge foreldrene, foreldrene hadde felles foreldreansvar og mødrene hadde en betydelig plass i omsorgsbildet. Mødre som ikke bodde med barn til daglig tok langt større del i barnas dagligliv, enn fedre i tilsvarende situasjon. Når flere forhold er mer gunstig der barn bor med far, enn der de bor med mor, er det viktig å ta i betraktning at dette er en svært uvanlig situasjon og at det er sannsynlig at foreldrene selv har kommet fram til denne løsningen.

Mødre og fedre som ikke bor med barn har ulike utgangspunkt og dette fører til ulik praksis. Vi vet mindre om slike gunstige forhold opprettholdes når situasjonen endres, for eksempel dersom det blir mer alminnelig at barn bor med far. For mange fedre – særlig med små barn – vil jobb lett komme i konflikt med aleneansvar for barn. Dersom fedre begynner sin yrkesinnsats, kan dette i neste omgang påvirke de gunstige økonomiske levekårene for disse barna.

Økningen i antall barn som bor med far kommer etter en periode med en forbausende nedgang. Fortsatt bor langt de fleste barn med mor. Om vi tar i betraktning den sterke diskusjonen om det nye faderskapet, om fordeling av barn og familiepolitiske endringer, er økningen i antall barn som bor med far forståelig. Hvor langt en utjevning mellom foreldre kan komme, er vanskelig å si, ikke minst fordi Norge (og Skandinavia for øvrig) har et sterkt kjønnsdelt arbeidsmarked som legger sterkere begrensninger på fedres omsorgsmuligheter enn på mødres.

